

Definitief besluit op verzoek intrekking natuurvergunning

Datum

11 augustus 2026

Zaaknummer

2025-004213

Onderwerp

Wet natuurbescherming –
intrekkingsverzoek Wnb-vergunning

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 16

Utopie advocaten

T.a.v. [REDACTED]

Postbus 87

2501 CB DEN HAAG

Geachte [REDACTED],

Op 17 maart 2025 ontvingen wij uw verzoek tot intrekking van de natuurvergunning voor de locatie Brouwersbosweg 3 te Hierden. Het gaat om de vergunning op grond van de Wet natuurbescherming van 15 oktober 2014 met zaaknummer 2014-008445. Wij hebben besloten om dit verzoek om intrekking te weigeren. Dat betekent dat de hiervoor genoemde natuurvergunning blijft gelden en de exploitant van de inrichting op de locatie Brouwersbosweg 3 te Hierden deze mag blijven gebruiken. Hierna leggen wij uit hoe wij tot dit besluit zijn gekomen.

1 Procedure

Op uw verzoek is de uitgebreide voorbereidingsprocedure, zoals neergelegd in afdeling 3.4. Algemene Wet bestuursrecht (hierna: Awb), van toepassing.

1.1 Omgevingswet

U heeft verzocht om intrekking van de natuurvergunning die is verleend op grond van de Wet natuurbescherming. Deze vergunning is vanaf 1 januari 2024 van rechtswege een omgevingsvergunning op grond van artikel 5.1 lid 1 aanhef en onder e van de Omgevingswet (hierna: Ow) voor een Natura 2000-activiteit.

1.2 Uw verzoek in het kort

U verzoekt om volledige of gedeeltelijke intrekking van de genoemde vergunning op basis van artikel 5.40, lid 2, sub a Ow j° artikel 1.1a lid 1 j° 8.103 lid 1 Bkl intrekking of wijziging ten behoeve van artikel 6 lid 2 Habitatrichtlijn. Wij hebben uw verzoek beoordeeld aan de hand van deze artikelen.

1.3 Juridisch kader

Uw verzoek gaat over de toepassing van artikel 8.103, lid 1, Bkl in samenhang met artikel 5.40, lid 2, aanhef en onder a, Ow. Dit artikellid gaat over de verplichting tot het intrekken van een natuurvergunning indien dit nodig is ter uitvoering van artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

De vraag is dus wanneer er uitvoering moet worden gegeven aan dit artikel uit de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat wij passende maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat er geen verslechtering optreedt in Natura 2000-gebieden die verband houdt met gebeurtenissen, activiteiten of processen die te voorzien zijn. Deze passende maatregelen zijn van toepassing op alle soorten en habitats waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en moeten waar nodig ook buiten de gebieden worden uitgevoerd. Bij het nemen van deze passende maatregelen hebben wij beoordelingsruimte bij de keuze van de te treffen passende maatregelen. Als wij niet overgaan tot het intrekken van een natuurvergunning, maar kiezen voor andere passende maatregelen, dan moeten wij inzichtelijk maken welke andere passende maatregelen wij nemen. We gaan hieronder verder op in.

2 Beoordeling van uw verzoek

In uw verzoek merkt u op dat het vergunde project aan de locatie Brouwersbosweg 3 te Hierden voor stikstofdepositie zorgt op het Natura 2000-gebied de Veluwe. Hiervoor is aan dit bedrijf een vergunning verleend op 15 oktober 2014 (zaaknummer 2014-008445).

Om te beginnen merken wij op dat het klopt dat in dit gebied en andere gebieden stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn waarvan de kritische depositiewaarden (hierna: KDW's) worden overschreden. In dit besluit lichten wij toe dat wij kiezen voor andere passende maatregelen om invulling te geven aan artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn.

2.1 Het beoordelingscriterium uit de Logtsebaan-uitspraak

Voor de motivering van de keuze voor andere maatregelen dan intrekken of wijziging van de natuurvergunning is blijkens de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: 'de Afdeling') nodig dat wij inzichtelijk maken met welke andere maatregelen uitvoering wordt gegeven of zal worden gegeven aan de noodzakelijke reductie van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn. Daarbij hoeft niet concreet aangegeven te worden welke maatregel tot dezelfde reductie van stikstofdepositie leidt als de intrekking of wijziging van een natuurvergunning.

De vraag wat de noodzakelijke daling van stikstofdepositie is die binnen een afzienbare termijn moet worden bereikt, is in de Logtsebaan-uitspraak van de Afdeling niet beantwoord. Uiteraard bevinden zich – idealiter – geen enkele stikstofgevoelige natuurwaarden in Natura 2000-gebieden boven de KDW. Dat is gelet op de overbelaste staat van veel stikstofgevoelige natuurwaarden in Natura 2000-gebieden echter niet iets dat op korte termijn kan worden bereikt.

Het doel uit onze Uitvoeringsagenda Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS)¹ is om in 2025 tot een reductie van 25% van de emissies van de Gelderse stikstofbronnen te komen. De definitieve

¹ U reeds bekend en raadpleegbaar via de website van de Provincie Gelderland of via de volgende url: [https://gelderland.stateninformatie.nl/document/10403266/3/PD - Bijlage_1_Uitvoeringsagenda_GMS_2021-2025_%28PS2021-555%29](https:// gelderland.stateninformatie.nl/document/10403266/3/PD - Bijlage_1_Uitvoeringsagenda_GMS_2021-2025_%28PS2021-555%29)

realisatie hiervan wordt momenteel via de reguliere monitoringscyclus van het Gelders Datahuis en het RIVM modelmatig en feitelijk in kaart gebracht. Onverminderd de uitkomsten daarvan, blijft de provincie Gelderland sturen op de wettelijke resultaatsverplichtingen voor de langere termijn, waarbij landelijk in 2030 ten minste 50% en in 2035 ten minste 74% van de stikstofgevoelige hectares onder de kritische depositiewaarde (KDW) gebracht moet zijn.

2.2 Staat van de natuur

Het vergunde project aan de locatie Brouwersbosweg 3 te Hierden zorgt voor stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied de Veluwe.

Zoals gesteld merken wij op dat het klopt dat in deze gebieden stikstofgevoelige habitats aanwezig zijn waarvan de kritische depositiewaarden (hierna: KDW's) worden overschreden. Daarbij is van belang dat het enkele feit dat de KDW wordt overschreden niet hoeft te betekenen dat sprake is van een dreigende verslechtering of significante verstoring van natuurwaarden. De mate en duur van de overschrijding zijn wel belangrijke indicatoren bij de beoordeling of maatregelen nodig zijn om verslechtering van stikstofgevoelige natuurwaarden te voorkomen. Als in een gebied sprake is van een autonome trend op basis van staand beleid wat binnen afzienbare tijd leidt tot daling, dan zijn passende maatregelen minder snel bepalend voor het voorkomen van verslechtering dan in een gebied waar deze autonome dalende trend niet gaande is. Ten aanzien van de Natura 2000-gebieden waar het vergunde project effect op heeft, werken wij dat hieronder verder uit.

2.2.1 Natuurdoelanalyses

In de Natuurdoelanalyses staan eendoordelen voor elk habitatype. Deze eendoordelen geven aan of de instandhoudingsdoelen voor elk habitatype worden gehaald met de uitvoering van de vastgestelde maatregelen uit het beheerplan en de voorziene daling van de stikstofuitstoot tot 2030.

De volgende eendoordelen zijn mogelijk:

- “Ja”: Verslechtering van habitats is niet aan de orde, instandhoudingsdoelstellingen zijn binnen bereik en kunnen op termijn worden behaald.
- “Ja, mits”: Het vastgestelde pakket maatregelen voorkomt verslechtering van stikstofgevoelige habitats, behoud is gewaarborgd, maar aanvullende maatregelen zijn nodig voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen op lange termijn.
- “Nee, tenzij”: Verslechtering valt met het vastgestelde pakket maatregelen niet met zekerheid uit te sluiten. Er zijn aanvullende bron- en natuurherstelmaatregelen nodig om verslechtering te stoppen en eventuele uitbreiding en/of verbetering te kunnen realiseren. Instandhoudingsdoelstellingen zijn niet binnen bereik.

Datum

11 augustus 2026

Zaaknummer

2025-004213

Blad

4 van 16

De Natuurdoelanalyses voor de Veluwe leiden tot de volgende conclusies:

code	habitattype	oordeel NDA	Oordeel EA
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Ja, mits	Ja, mits
H2330	Zandverstuivingen	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H3130	Zwakgebufferde vennen	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H3160	Zure vennen	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H4010A	Vochtige heiden	Ja, mits	Ja, mits
H4030	Droge heiden	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H5130	Jeneverbesstruwelen	Ja, mits	Ja, mits
H6230dka	Heischrale graslanden, droog kalkarm	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H6230vka	Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H6410	Blauwgraslanden	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H7110B	Heideveentjes	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	Ja, mits	Ja, mits
H9120	Eiken-Beukenbossen met hulst	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H9190	Oude eikenbossen	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H91Do	Hoogveenbossen	Nee, tenzij	Nee, tenzij
H91EOC	Beekbegeleidende bossen	Nee, tenzij	Nee, tenzij

Conclusie 'ja' en 'ja-mits'

Gelet op het voorgaande geldt dat voldoende andere maatregelen worden getroffen om de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen met een 'ja' of 'ja-mits' eindoordeel niet in gevaar te brengen en verslechtering te voorkomen. Voor deze habitattypen en -soorten is intrekking van de voorliggende vergunning daarom niet noodzakelijk.

Conclusie 'nee-tenzij'

Ten aanzien van de habitattypen en -soorten met een 'nee-tenzij' eindoordeel valt verslechtering niet uit te sluiten en zijn passende maatregelen nodig om verslechtering van natuurwaarden te voorkomen. In dit besluit lichten wij verder toe dat wij niet kiezen voor het intrekken van deze natuurvergunning, maar kiezen voor andere passende maatregelen om invulling te geven aan artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn. Dat betekent niet dat het door u onderstreepte belang van de natuur en de door u gesignaleerde problematiek niet onze aandacht heeft. Het tegendeel is waar. Wij werken op dit moment aan het plan-/programmatisch (én gericht op uitvoering)

oplossen van dit zeer ingewikkelde maatschappelijke probleem. Echter, de intrekking van deze vergunning is hier (als passende maatregel) op dit moment niet voor in beeld.

2.3 De pakketten aan maatregelen

2.3.1 Versnellingsaanpak stikstof

De beleidsregels zijn onderdeel van de Gelderse programma aanpak 'Versnellingsaanpak stikstof' (hierna: VAS). De VAS is in december 2024 aangekondigd en bestaat uit verschillende onderdelen met onder andere als doel de natuur sterker te maken en wonen en werken vlot te trekken door stikstof te reduceren.

Momenteel zijn er vanuit de VAS verschillende sporen opgepakt:

- Het strokenbeleid: 60-70% reductie van stikstofemissies t.o.v. 2018 in 500 meter stroken rondom de Veluwe, Landgoederen Brummen, Willinks Weust en Bekendelle. In oktober 2026 zullen de maatregelen worden vastgesteld. Tot die tijd geldt het voorbereidingsbesluit, waarin een verbod op alle nieuwe en wijzigingen van stikstof emitterende activiteiten binnen deze gebieden is vastgelegd.
- Beleidsregels salderen: het wegnemen van ruimte die niet structureel in gebruik is of genomen kan worden en verplichting van 35% reductie voor nieuwe ontwikkelingen met effecten op Natura 2000-gebieden waar verslechtering niet kan worden uitgesloten. Dit is dus het beleid over het afkomen van de omvang van de referentiesituatie in relatie tot projecten. Omgekeerd geldt dus dat in deze gevallen 65% of minder van de depositie van de referentiesituatie niet wordt gebruikt als instandhoudings- of passende maatregel.
- Bronmaatregelen: Voor de provincie Gelderland geldt dat op grond van wettelijke doelen en vereisten Gelderse agrarische bedrijven gemiddeld 42% ten opzichte van 2018 van de stikstofemissie moet reduceren. Voor bronnen uit de sector industrie geldt een reductiedoel van 38% emissiereductie in 2030 ten opzichte van 2019. Voor mobiliteit en wonen geldt een 25% reductie in 2030 ten opzichte van 2019. Naast het strokenbeleid en de Gebiedsgerichte Aanpak Veluwe zal een combinatie van kortetermijnmaatregelen en een ontwikkelaanpak worden uitgewerkt om de uitstoot van stikstof bij de bron te verminderen.

2.3.2 Andere maatregelen

In zowel de Contourennota², het Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering (PSN)³ als in de Uitvoeringsagenda GMS is inzichtelijk gemaakt binnen welk tijdpad de maatregelen worden uitgevoerd, alsmede wat het effect van de maatregelen is. De periode tussen 2021 en nu kenmerkt zich als de aanlooptijd van het bovengenoemde maatregelenpakket: er zijn veel maatregelen

² Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/16/contourennota-programma-stikstofreductie-en-natuurverbetering>

³ Raadpleegbaar via de website van de Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/19/programma-stikstofreductie-en-natuurverbetering-en-nota-van-antwoord>

uitgewerkt en klaargezet om ook daadwerkelijk resultaat te behalen. Hoewel de opstartfase van de omvangrijke maatregelenpakketten complexiteitsfactoren kende, zijn de belangrijkste regelingen (zoals de LBV+ en MGO) inmiddels gesloten en in de uitvoeringsfase aanbeland. De feitelijke effecten hiervan worden conform de systematiek de komende jaren zichtbaar. Aangezien de meeste van deze maatregelen nu wel openstaan en in uitvoering zijn, verwachten wij binnen één à twee jaar de eerste resultaten op weg naar het bereiken van de totale reductiedoelstelling in 2035. Met de reeds verstrekte rijks gelden geven wij voortgang aan de onderstaande reeds ingezette maatregelen⁴:

- Vrijwillige aankoop agrarische bedrijven (regelingen omschakeling, gedeeltelijke beëindiging en verplaatsing);
- Stimulering innovatie en modernisering brongerichte maatregelen stalemissies;
- Regeling managementmaatregelen melkveehouders Veluwe;
- Vergroten en vergoeden landschapselementen agrarisch gebied⁵;
- Drukfactoren aanpak anders dan stikstof buiten N2000⁶.

2.3.3 Natuurherstelmaatregelen

Naast de hiervoor genoemde maatregelen, die gericht zijn op de noodzakelijke reductie van stikstof op de afzienbare termijn, worden er op dit moment ook Natura 2000-herstelmaatregelen getroffen. In de beheerplannen van alle Natura 2000-gebieden is beschreven welke maatregelen het gebied nodig heeft om de instandhoudingsdoelen die zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit van het gebied, te behalen. In de beheerplannen, wordt overigens ook de link gelegd met bredere (natuur)ontwikkelingen.

Voor het Gelderse Natura 2000-gebied Veluwe zijn bijvoorbeeld, ten behoeve van stikstofgevoelige natuurwaarden, de volgende natuurherstelmaatregelen reeds getroffen en/of in uitvoering:

- Grootchalig bosherstel in historische boscomplexen, herstel en uitbreiding van de eikenstrubbenboscomplexen, herstel van hardhoutooibossen en revitaliseringsmaatregelen;
- Beperken zwijnendruk in oude eikenbossen en regionaal verlagen van de omvang van wilde hoefdierpopulaties;
- Inrichting en omvorming natuur zoals de maatregelpakketten voor duurzame heide, voor stuifzandlandschap, voor herstel van vochtige en natte heidelandschappen, voor jeneverbesstruweel en de aanleg van tijdelijke heideakker;
- Extensivering en aankoppelen van landbouwgrond;
- Opstellen en uitvoeren plannen voor het herstel en behoud van kwetsbare vennen;
- Optimaliseren hydrologisch systeem, tegengaan van verdroging en verbeteren waterkwaliteit ten behoeve van vennen, venen en beken;

⁴ Uitvoeringsagenda GMS 2021-2024 (zie onder voetnoot 1)

⁵ Dit leidt tot vermindering van oppervlakte van landbouwgrond met hoge mestgiften.

⁶ Deze maatregelen leiden zelf niet tot reductie van atmosferische stikstofdepositie. Wel kunnen bepaalde (delen van) gebieden door systeemherstel minder gevoelig worden voor stikstof. Deze maatregelen kunnen wel bijdragen aan vermindering van andere stikstofbronnen, zoals met meststoffen belast grond- en oppervlaktewater, mineralisatie van veen en interne eutrofiering.

- Opheffen versnippering door onder ander de aanleg verbindingen tussen heidegebieden;
- Diverse aanvullend beheermaatregelen zoals exotenbestrijding (Amerikaanse eik, vogelkers, robinia), extra chopperen, inzet van gescheperde begrazing en opslag verwijderen op heide en stuifzand;
- Aanpassen van padenstructuur en gericht beperken van de openstelling van sommige deelgebieden, om verstoring door recreanten te verminderen;
- Maatregelen specifiek gericht op het versterken van leefgebied en soorten;
- Stellen randvoorwaarden aan beheer.

2.4 Nadere toelichting passende maatregelen

In navolging van de Logtsebaan-uitspraak is in diverse uitspraken (waaronder in de uitspraak ECLI:RBGEL:2024:2061 in rechtsoverweging 11) nadere inkleuring gegeven aan de mate waarin wij concreet moeten zijn. Welke andere maatregelen zijn of zullen worden getroffen, binnen welk tijdpad worden de maatregelen uitgevoerd en wanneer wordt verwacht dat deze effectief zijn. In het onderstaande gaan wij verder in op een aantal concrete passende maatregelen.

2.4.1 LBV (plus)- en MGO-regeling

De Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) is een subsidieregeling voor veehouders die willen stoppen met hun bedrijf of met een locatie van hun bedrijf. Het doel van de regeling is om de stikstofuitstoot vanuit de veehouderij te verlagen, zodat natuur die daarvoor gevoelig is, kan herstellen. MGO-1 staat voor Maatregel Gerichte Opkoop, eerder MGA-I genoemd. Deze regeling is gericht op de vrijwillige opkoop van piekbelastende veehouderijbedrijven zodat dit bijdraagt aan de verlaging van de depositie van ammoniak op stikstofgevoelige natuur in Natura 2000-gebieden. Deze maatregel is gericht op selectieve opkoop van veehouderijbedrijven die een hoge stikstofdepositie veroorzaken op één of meerdere natuurgebieden in de nabijheid van het bedrijf, de zogenoemde piekbelasters.

In de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 11 april 2024 in rechtsoverweging 11.1 (ECLI:RBGEL:2024:2061) zet het rechtscollège uiteen op welke wijze we de verwijzing naar de LBV-(plus) regeling kunnen concretiseren. Dit hebben wij gedaan in de bijlage bij dit besluit, waarbij wij de effecten uiteen hebben gezet van de LBV(plus)- en MGO-regelingen.

Daarbij zijn wij uitgegaan van 208 LBV+ bedrijven en 6 MGO bedrijven die zich tot op heden hebben aangemeld, waarvan de aanvraag is goedgekeurd en een intrekkingverzoek bij de provincie Gelderland is ingediend. Deze bedrijven hebben een intrekkingverzoek ingediend bij de provincie en daarom kan met redelijke zekerheid gesteld worden dat zij hun bedrijfsvoering ook gaan beëindigen en de vergunningen worden ingetrokken. Inmiddels (na sluiting van de regeling op 21 december 2024) is duidelijk dat er 481 LBV(+)-aanvragen zijn gedaan door Gelderse bedrijven. Op basis van ervaringscijfers veronderstellen wij dat in totaal 272 bedrijven definitief gaan deelnemen aan de regeling en zullen overgaan tot een intrekking. Deze effecten zijn meegenomen voor de jaren 2025 en 2030.

Datum

11 augustus 2026

Zaaknummer

2025-004213

Blad

8 van 16

Tabel 2. Vergunde emissie maatregelenreductie vs. Brouwersbosweg 3

Maatregel				
Naam maatregel	Emissie - reductie t/m 2025	Emissie - reductie 2025-2035	Emissiewinst totaal 2035	Emissiewinst totaal 2035 als "N"*
	ton NH ₃ /jr	ton NH ₃ /jr	ton NH ₃ /jr	ton N/jr
Afschaffen derogatie na 2026		1.330	1.330	1.095
Aanpak Veluwe (excl. Foodvalley)		736	736	606
Gelderse gemeenten - aanpak Foodvalley		908	908	748
Stikstofbeperkingsgebied Veluwe en Brummen (aandeel landbouw)		217	217	179
Beleidsregel intern salderen (afoming 35%) en intrekking latente ruimte (30%)		1.034	1.034	851
LBV+ vanaf dec 2025, prognose		224	224	184
LBV+ t/m nov 2025 obv intrekkingverzoeken	728		728	599
MGO	25		25	20
35% van de afoming VOKG	9		9	8
van	762	4.449	5.211	4.291
het intrekkingverzoek				
Locatie	Vergunde emissie		Emissie totaal als "N"	
	ton NH ₃ /jr	ton NO _x /jr	ton N/jr	
Brouwersbosweg 3	2,39	0,00	1,97	

*) op basis van moleculair gewicht

Uit deze resultaten blijkt dat de totale emissiereductie van al ingezet beleid is vele malen groter dan de vergunde situatie van Brouwersbosweg 3 te Hierden. In 2035 is op basis van het al ingezette en het verwachte beleid een totale emissiereductie te verwachten van de onderzochte maatregelen van circa 2.336 keer de vergunde situatie van Brouwersbosweg 3 te Hierden.

Ook het effect op de depositievracht op de Veluwe van de in de bijlage meegenomen maatregelen is in 2025 al circa 950 zo groot als de vergunde situatie van Brouwersbosweg 3 te Hierden.

Overige/aankomende beëindigings- en verplaatsingsregelingen

Op 18 november 2024 is de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) kleinere sectoren opengesteld. De Lbv kleinere sectoren richt zich op een vijftal diercategorieën die niet

onder de LBV(+)-regeling vallen en waarvan de stikstofvracht op of boven een vastgestelde drempelwaarde uitkomt.

Verder is op 6 januari 2025 de Landelijke verplaatsingsregeling veehouderijen met piekbelasting (Lvvp) opengesteld. Deze regeling is bedoeld voor piekbelasters die hun veehouderij willen verplaatsen naar een locatie in Nederland (of een ander land in de Europese Unie), waarbij de bedrijfsactiviteiten op de nieuwe locatie in Nederland niet onder de aanpak piekbelasting vallen.

Per 6 oktober 2025 is daarnaast de MGB (Maatregel Gerichte Beëindiging) opengesteld. Dit is een vrijwillige beëindigingsregeling vanuit Provincie Gelderland. De regeling is bedoeld voor veehouderijen die in één van de Gelderse Natura 2000-gebieden of daaromheen liggen. Met deze regeling worden ondernemers met een veehouderij gestimuleerd om volledig of gedeeltelijk te stoppen met hun bedrijf. Hiermee wordt de neerslag van stikstof verminderd in en om Natura 2000-gebieden in Gelderland.

2.4.2 Regeling Circulaire Mestverwerking

Naast maatregelen die leiden tot een lagere emissie uit de stal, zijn er ook maatregelen nodig die leiden tot een lagere input van stikstof via het veevoer en een lagere emissie uit de opslag en aanwending van mest. Via pilots werkt de provincie aan kennisontwikkeling om op die manier de uitstoot van stikstof omlaag te brengen. Verder heeft provincie Gelderland in 2023 een subsidieregeling Circulaire mestverwerking opengesteld. Deze regeling stimuleert stalaanpassingen en het plaatsen van stikstofstrippers. Beide maatregelen zullen bijdragen aan minder depositie van stikstof op de natuur. In de ante evaluatie van deze regeling is berekend dat via deze openstelling een emissiereductie van 51.000 kg NH₃/jaar wordt bereikt. De emissiereductie door stikstofstrippers zal overigens niet zichtbaar zijn in de stalvergunningen.

Landelijke regelingen mestverwerking

Naast voornoemde regeling Circulaire Mestverwerking zijn er ook een aantal landelijke regelingen die hierop zien: de subsidieregeling Hoogwaardige mestverwerking (HMV) en de Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv). De HMV is bedoeld voor bedrijven die een hoogwaardige mestverwerkingsinstallatie laten bouwen, zoals een mestvervoerder of een mestverwerkend bedrijf. Door mest centraal te verwerken kan de landelijke uitstoot van ammoniak beperkt worden. De SBV richt zich op veehouderijen die middels maatregelen en aanpassing van stalssystemen hun stikstofuitstoot verminderen.

2.4.3 Kadernota Agrifood

Vanuit de Kadernota Agrifood wordt ingezet op de omschakeling naar een natuur inclusieve (kringloop) landbouw (NIL). Hierdoor vindt minder input van stikstof in de vorm van (kunst)mest plaats. Een lagere aanbreng van deze stikstofbronnen betekent dat er daardoor minder in het water of de natuur terecht komt. Door de bodem minder intensief te gebruiken draagt NIL bij aan stikstofreductie en aan de doelen voor natuur, landschap, water en bodem. Samen met boeren

kijken we gebiedsgericht naar mogelijkheden voor de ontwikkeling voor de vormen van NIL. Voor 10 gebiedsprocessen rondom de Veluwe, Rijntakken en Achterhoek zijn er momenteel voor 39 bedrijven bedrijfsplannen opgesteld voor de omschakeling naar NIL. Vanuit genoemde gebiedsprocessen worden momenteel aanvragen opgesteld om deze bedrijfsplannen uit te voeren. Er is geld voor de uitvoering beschikbaar via de GLB-regeling 'Samenwerking voor Integrale Gebiedsontwikkeling', die provincie Gelderland in november 2024 open heeft gesteld.

2.5 Monitoring

Wij informeren u er graag over dat het monitoren van voortgang en zo nodig bijsturen van beleid in de vorm van maatregelen ook steeds plaatsvindt. In de Voortgangsrapportage Gelderse Maatregelen Stikstof 'We zijn onderweg' is inzicht gegeven in de voortgang van de uitvoering van de Uitvoeringsagenda GMS. In de laatste rapportage is geconstateerd dat veel maatregelen zijn voorbereid en klaar staan voor gebruik, maar dat vooralsnog weinig concrete resultaten zijn geregistreerd. Die constatering is aanleiding voor een intensivering van de stikstofaanpak door de provincie, zowel wat betreft te nemen maatregelen als wat betreft het beter registreren van de stikstofreductie die al is gerealiseerd.

Monitoringsgegevens worden ook gebruikt om de voortgang van het beleid te monitoren en ook anderszins te kunnen sturen, bijvoorbeeld ten aanzien van de meest effectieve inzet van eigen budgetten en te nemen Gelderse maatregelen.

2.6 Voldoen aan Logtsebaan-uitspraak

Wij zijn van mening dat we met dit alles invulling geven aan passende maatregelen die beogen de noodzakelijke daling van stikstofdepositie binnen een afzienbare termijn in te zetten, zoals bedoeld in de Logtsebaan-uitspraak en in de daarop volgende lijn in de lagere rechtspraak. Daarbij is het einddoel uiteraard dat de instandhoudingsdoelstellingen van alle stikstofgevoelige natuurwaarden worden behaald.

2.7 Zienswijze

Op 30 december 2025 heeft u namens uw cliënten een zienswijze ingediend. Hieronder gaan wij puntsgewijs op de argumenten in uw zienswijze in.

2.8 Beoordelingscriterium Logtsebaan-uitspraak wordt niet correct uitgewerkt

In het OB staat dat in de Logtsebaan-uitspraak niet is gedefinieerd wat de noodzakelijke daling van stikstofdepositie is. Het is aan de provincie om wanneer het beoordelingscriterium van de Logtsebaan-uitspraak van toepassing is, zelf per gebied te motiveren wat de noodzakelijke daling is. Omdat dit niet is gebeurd, kan nooit worden aangetoond dat de aangedragen maatregelen voldoende zijn om van intrekking als passende maatregel af te zien.

Reactie

Wij kunnen ons niet vinden in uw zienswijze. We onderschrijven wel dat de kernvraag de noodzakelijkheid van de intrekking of wijziging betreft. Echter, in de beoordeling van die noodzakelijkheid – zoals vastgesteld in de jurisprudentie van de Afdeling – moet de noodzaak altijd worden afgewogen tegen de relevantie van het ecologische effect versus de proportionaliteit van de ingreep.

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in diverse uitspraken, waaronder de zogenoemde Logtsebaan-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2021:71), criteria geformuleerd voor de beoordeling van een verzoek tot intrekking of wijziging van een natuurvergunning.

De Afdeling stelt dat de vergunningverlenende instantie de plicht tot intrekking/wijziging moet afwegen, waarbij een intrekking nadrukkelijk in beeld komt:

"...als de [intrekking of wijziging] wel binnen afzienbare termijn tot een relevante verbetering kan of kunnen leiden."

Wij hebben de noodzakelijkheid van de intrekking van de vergunning voor Brouwersbosweg 3 te Hierden getoetst aan dit criterium van relevante verbetering.

1. Relevantie van de verbetering:

De bijdrage van de vergunde activiteit is marginaal in relatie tot de totale depositie en de benodigde daling op gebiedsniveau (zoals gemotiveerd onder zienswijze 1.2). Daarmee is de potentiële depositiedaling door intrekking van deze individuele vergunning niet relevant voor het herstel van de stikstofgevoelige habitats binnen afzienbare termijn.

2. Afweging noodzakelijkheid en proportionaliteit:

Omdat een relevante verbetering op korte termijn uitblijft, weegt de proportionaliteit zwaarder. Het intrekken van deze specifieke vergunning, met een marginaal depositie-effect, zou een disproportionele inbreuk vormen op de economische belangen van de vergunninghouder. Intrekking is daarmee niet noodzakelijk omdat het geen bijdrage levert aan de daadwerkelijke, structurele verbetering die de Habitatrichtlijn vereist.

3. Structurele Oplossing: De noodzakelijke, grootschalige en relevante daling van stikstofdepositie wordt gerealiseerd via de geborgde gebiedsprogramma's die gericht zijn op structureel herstel. Deze programma's vormen de adequate en noodzakelijke invulling van het verslechteringsverbod op gebiedsniveau, in tegenstelling tot de symbolische en irrelevante intrekking van een individuele, marginale vergunning.

Wij hebben de noodzaak tot intrekking correct getoetst aan het criterium van relevante verbetering binnen afzienbare termijn en concluderen dat deze noodzaak niet aanwezig is. De noodzakelijke, relevante daling wordt via gebiedsmaatregelen gerealiseerd.

2.9 Aangevoerde maatregelen onvoldoende zeker en de effecten van de provinciale maatregelen zijn onduidelijk/onzeker.

- Natuurherstelmaatregelen genoemd die niet (direct) relevant zijn voor de stikstofproblematiek
- Verschillende maatregelen worden genoemd waarvan het effect onduidelijk is en/of wanneer dit effect wordt bereikt.
 - Lvvp
 - MGB
 - Regeling circulaire mestverwerking
 - Diverse subsidieregelingen
 - LBV(+)
 - 123 LBV- en 221 LBV+-bedrijven hadden zich in september al teruggetrokken)
 - Herkomst “ervaringscijfer” is onduidelijk
 - In berekeningen voor LBV en LBV+ is latente ruimte meegerekend. Ook daarmee een overschatting van het effect van de opkoopregelingen.
 - Gld heeft zelf al vastgesteld dat het verwachte resultaat van de Lbv+ te weinig is, slechts 10% van de benodigde reductie.
 - Effecten van de MGO waren al verwerkt in de AERIUS-monitor

Reactie

Wij hebben terecht ook maatregelen genoemd die niet gericht zijn op stikstofdepositie. Onze wettelijke plicht is het bewerkstelligen van natuurbehoud en -herstel in de volledige zin van de Habitatrichtlijn. Het terugdringen van stikstofdepositie is hierin niet het enige middel, maar moet worden gecombineerd met de aanpak van andere structurele knelpunten (zoals hydrologie en verzuring).

Om de staat van instandhouding van stikstofgevoelige habitattypen duurzaam te verbeteren, is een integrale aanpak vereist, waarbij maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding en de bodemkwaliteit direct bijdragen aan de effectiviteit van de stikstofreductie. Het is daarom noodzakelijk en rechtmatig dat maatregelen als hydrologische herstelprogramma's ook in het kader van het totale herstellepakket worden genoemd.

Wij hebben in ons besluit getoetst aan de herziene effectberekeningen en de systematiek van de landelijke beëindigingsregelingen.

De indiener stelt dat er habitattypen zijn waarvoor de Kritische Depositiewaarde (KDW) in 2030 niet gehaald zal worden, zelfs als de veronderstelde daling in de achtergronddepositie en alle in het ontwerpbesluit genoemde maatregelen volledig worden gerealiseerd.

Wij erkennen dat, ondanks de ambitieuze en geborgde maatregelen die zijn opgenomen in het

gebiedsprogramma, de volledige realisatie van de KDW voor alle habitattypen een doelstelling op de lange termijn is, die in 2030 nog niet voor het gehele gebied bereikt zal zijn.

Dit betekent echter niet dat de effecten van de provinciale maatregelen onzeker zijn. Zoals nader onderbouwd in het bij dit besluit behorende bijlage "Achtergronddocument aanvullende onderbouwing weigering intrekkingsverzoek (juni 2026)", is de daling van de stikstofdepositie modelmatig en cijfermatig geborgd via de systematiek van AERIUS Monitor.

Voor wat betreft de effectiviteit van de beëindigingsregelingen (zoals de LBV en LBV-plus) zijn de gehanteerde emissiereducties gebaseerd op ingediende deelname-aanvragen en getekende overeenkomsten waar een ondernemer niet zonder meer van kan afzien. Wij hebben wel degelijk rekening gehouden met het feit dat niet alle bedrijven die zich aanmelden ook aan de regelingen mee zullen gaan doen.

De door de indiener bekritiseerde "ervaringscijfers" zijn ontleend aan historische gegevens over de realisatie van eerdere opkoopregelingen. Daarbij is de aanwezige latente ruimte uitdrukkelijk buiten de effectbepaling gehouden om te waarborgen dat er uitsluitend sprake is van een daadwerkelijke, feitelijke krimp van de ammoniakemissie.

Wij hebben de effectiviteit van dit pakket aan andere passende maatregelen bovendien nadrukkelijk getoetst aan de aangescherpte motiveringseisen uit de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 2 juli 2025 (ECLI:NL:RVS:2025:2969). De Afdeling vereist dat het bevoegd gezag inzichtelijk maakt welke specifieke daling van stikstofdepositie noodzakelijk wordt geacht en binnen welke termijn deze wordt gerealiseerd, om te kunnen beoordelen of de alternatieve maatregelen tijdig en toereikend effect sorteren.

Aan deze zwaardere motiveringsplicht wordt in deze casus voldaan door de directe koppeling met de gegevens uit het eerder genoemde 'Achtergronddocument'. Hierin is per betrokken stikstofgevoelig habitatype op de Veluwe geanalyseerd welke daling in de achtergronddepositie tot 2030 en 2035 feitelijk wordt bewerkstelligd door de Versnellingsaanpak Stikstof en de beëindigingsregelingen. Hoewel voor een aantal zwaar overbelaste habitattypen de absolute KDW in 2030 nog niet volledig zal zijn bereikt, is de daling van de achtergronddepositie door de maatregelen die al plaats hebben gevonden en zijn ingezet ruim voldoende om een acute (dreigende) verslechtering of significante verstoring binnen de door de Afdeling bedoelde afzienbare termijn effectief af te wenden.

Hoewel ecologische herstelmaatregelen een langere doorlooptijd kennen, staat de juridische en feitelijke uitvoering van het maatregelenpakket op basis van vigerend provinciaal beleid voldoende vast. Het niet intrekken van de vergunning voor de locatie Brouwersbosweg 3 te Hierden – met een marginale emissie van 1,97 ton N/jaar – is, gewogen tegen de totale provinciale reductiedoelstelling en de zwaarwegende bedrijfseconomische belangen van de vergunninghouder gerechtvaardigd.

2.10 Daling van stikstofdepositie onvoldoende

Voor een aantal habitattypen en leefgebieden zijn maatregelen op zeer korte termijn (voor eind 2025) nodig. Uit de trendlijnen in het achtergronddocument blijkt dat voor alle overbelaste habitattypen de KDW zelfs in 2035 buiten bereik blijft.

Reactie

In de rechtspraak van de Afdeling over additionaliteit is bepaald dat wij kunnen verwijzen naar een pakket van maatregelen of een programma in uitvoering op voorwaarde dat het voldoet aan de onderstaande voorwaarden (rechtsoverweging 28.2 van de PAS-uitspraak):

1. Het is gericht op een daling van stikstofdepositie.
2. Het gaat zo nodig vergezeld van een monitoring van de uitvoering en effecten daarvan.
3. Het voorziet in een bijsturing of een aanvulling indien nodig.

Als er geen zicht is op de uitvoering van andere stikstofdepositiereducerende maatregelen binnen afzienbare termijn, dan komt de intrekking of een wijziging van de natuurvergunning nadrukkelijk in beeld, waarbij ook de intrekking of wijziging van één of meer andere natuurvergunningen in de afweging kan worden betrokken. Dat geldt in het bijzonder als dergelijke intrekking(en) of wijziging(en) wel binnen afzienbare termijn tot een relevante verbetering kan of kunnen leiden, aldus de Afdeling.

Wij hebben in ons besluit aangegeven welke maatregelen er zijn en worden genomen om invulling te geven aan artikel 6, tweede lid van de Habitatrichtlijn. Deze maatregelen leiden tot een blijvende daling. Wij hebben in dat kader ook inzichtelijk gemaakt dat de totale emissiereductie van al ingezet beleid vele malen groter is dan de vergunde situatie van Brouwersbosweg 3 te Hierden. De verwachte extra reductie in de toekomstige jaren van al ingezet beleid is daarbovenop nog groter.

Uit de Logtsebaan-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2021:71) volgt dat wij beoordelingsruimte hebben ten aanzien van de keuze van de passende maatregelen die nodig zijn om verslechtingen en verstoringen met significante gevolgen voor natuurwaarden te voorkomen. Wij hebben met dit besluit inzichtelijk gemaakt op welke wijze wij invulling geven aan deze beoordelingsruimte. De intrekking van deze vergunning komt niet in beeld als passende maatregel, omdat wij andere maatregelen treffen.

2.11 Argument “kleine bijdrage” houdt geen stand

Ook kleine daling kan als een instandhoudings- of passende maatregel worden ingezet, zo niet, dan moet je bezien welke andere passende maatregelen vereist zijn.

Reactie

Wij onderschrijven de juridische stelling dat elke depositiedaling, inclusief de daling die zou voortvloeien uit de intrekking van een individuele vergunning, in beginsel kan worden beschouwd als een bijdrage aan de passende maatregelen om de staat van instandhouding te verbeteren (artikel 6, lid 1 en 2 Habitatrichtlijn).

De kernvraag is echter of de intrekking van deze specifieke vergunning noodzakelijk is in het licht van het verslechteringsverbod, en wanneer de plicht om naar andere passende maatregelen te zoeken van toepassing is:

1. Noodzakelijkheid in relatie tot relevantie

- Zoals gemotiveerd onder zienswijze 1.3 (Interpretatie toetsingscriterium Logtsebaan-uitspraak, ECLI:NL:RVS:2021:71), is hebben wij beoordelingsruimte ten aanzien van het intrekken van een vergunning als passende maatregelen, die voor ons alleen nadrukkelijk in beeld komt als de intrekking wel binnen afzienbare termijn tot een relevante verbetering kan leiden.
- De bijdrage van de vergunde activiteit van Brouwersbosweg 3 te Hierden is marginaal (zoals aangegeven in paragraaf 2.4.1). De intrekking ervan zou daarom niet leiden tot een relevante verbetering van de staat van instandhouding op gebiedsniveau binnen afzienbare termijn. De intrekking van de vergunning is hierdoor niet noodzakelijk en zou, vanwege het disproportionele effect op de economische belangen van de vergunninghouder, een onrechtmatige ingreep zijn.

2. Toereikendheid van andere passende maatregelen.

U stelt terecht dat, als de kleine daling (intrekking van de vergunning) niet wordt ingezet, wij moeten motiveren welke andere passende maatregelen vereist zijn.

- Wij hebben in dit besluit en de onderliggende gebiedsprogramma's aangetoond dat een grootschalig en geborgd pakket aan maatregelen (waaronder opkoopregelingen, herstelmaatregelen en de aanpak van latente ruimte) is ingezet.
- Dit totale pakket is voldoende en passend om de noodzakelijke, grootschalige daling van stikstofdepositie te realiseren. De totale emissiereductie uit deze maatregelen is vele malen groter en structureler dan de eenmalige daling door intrekking van de individuele vergunning.
- Dit pakket van passende maatregelen is geborgd door de wettelijke monitoring- en bijsturingsplicht, waardoor de noodzakelijke daling gegarandeerd wordt, ook als een individuele, marginale vergunning niet wordt ingetrokken.
- Hoewel een kleine daling kan dienen als maatregel, is de intrekking van deze vergunning niet noodzakelijk omdat de daling niet relevant is voor het gebied, en er reeds een geborgd en effectiever pakket aan andere passende maatregelen is vastgesteld.

2.12 Conclusie

De beantwoording van uw zienswijze vormt geen aanleiding voor ons om het voorgenomen besluit te wijzigen. Ons definitieve besluit luidt als volgt:

Datum

11 augustus 2026

Zaaknummer

2025-004213

Blad

16 van 16

We gaan niet over tot het geheel of gedeeltelijk intrekken van de op 15 oktober 2014 verleende vergunning op grond van de Wet natuurbescherming met zaaknummer 2014-008445 op grond van artikel 8.103, lid 1, van het Bkl in samenhang met artikel 5.40, lid 2, aanhef en onder a, van de Ow.

Vragen?

Indien u vragen heeft over of naar aanleiding van dit besluit, dan kunt u zich wenden tot post@gelderland.nl. We verzoeken u hierbij het zaaknummer dat bovenaan deze brief staat, te vermelden.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Martine Jongman
Teammanager Vergunningverlening

Beroep

Belanghebbenden en indieners van zienswijzen kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een beroep en een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Bijlagen

- Vergunning Natuurbeschermingswet 1998 d.d. 15 oktober 2014 (zaaknummer 2014-008445)
- Indicatieve AERIUS-berekening vergunde situatie d.d. 31 juli 2025 met kenmerk RXMEcnNBnCrq
- Achtergronddocument bij besluit Brouwersbosweg 3 te Hierden